

Sygn. akt

III AUa 1061/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **5 lutego 2014 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Bogumiła Burda
	Sędziowie:	SSA Janina Czyż SSO del. Elżbieta Selwa (spr.)
	Protokolant	st.sekr.sądowy Leniar Małgorzata

po rozpoznaniu w dniu **5 lutego 2014 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **K. L.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w J.**

o zwrot świadczenia

na skutek apelacji pozwanego organu rentowego

od wyroku **Sądu Okręgowego w Krośnie**

z dnia **10 czerwca 2013 r.** sygn. akt **IV U 312/13**

oddala apelację

UZASADNIENIE

Decyzją z 28.02.2013r.(...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. na podstawie art. 138 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2009/153/1227 ze zm.) oraz art. 10 ust. 6 ustawy o rencie socjalnej (Dz. U. 2003/135/1268 ze zm.) zobowiązał wnioskodawczynię K. L. do zwrotu nienależnie pobranej renty socjalnej za okres 01.03.2012r. -31.03.2012r. w kwocie 682,67 zł. Organ rentowy uzasadnił , że wnioskodawczym za miesiąc marzec została wypłacona renta socjalna pomimo uzyskania przychodu w kwocie 2 963,76 zł przewyższającego dopuszczalną kwotę przychodu wynoszącą 2 552,30 zł.

W odwołaniu K. L. wносиła o ponowne rozpatrzenie jej sytuacji. Wskazała, że ZUS niezasadnie do przychodu z tytułu wynagrodzenia za prace otrzymanego za miesiąc marzec 2012r. doliczył zasiłek chorobowy należny jej za luty 2012r. tyle tylko, że wypłacony w marcu. Odwołała się także do swej trudnej sytuacji zdrowotnej i finansowej.

W odpowiedzi organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania uzasadniając jak w zaskarżonej decyzji. Wskazał również, że zgodnie z art. 4 pkt. 9 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych użyte w ustawie określenie przychodu oznacza przychody w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych zaś stosownie do art. 32 ust.2 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. 2000/14/176) za dochód uważa się uzyskane w ciągu miesiąca przychody w rozumieniu art. 12 tej ustawy czyli

wszelkiego rodzaju wypłaty w tym m.in. wynagrodzenia zasadnicze i świadczenia pieniężne. Za miesiąc marzec 2012r. wnioskodawczyni przekroczyła dopuszczalny próg dochodowy, pouczona była o konsekwencjach takiej sytuacji i sąd zasadność wydanej decyzji.

Wyrokiem z dnia 10.06.2013r. Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krośnie zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził brak zobowiązania wnioskodawczyni do zwrotu pobranej renty socjalnej za okres od 01.03.2012r. do 31.03.2012r. w kwocie 682,67 zł.

W pisemnym uzasadnieniu swojego orzeczenia Sąd Okręgowy poczynił niesporne ustalenia faktyczne sprawy, w tym w szczególności że wnioskodawczyni uprawniona jest do renty socjalnej od 2003r. i równocześnie pracuje uzyskując przychody ze stosunku pracy. W okresie od 01.01.2012r. - 29.02.2012r. wnioskodawczyni była niezdolna do pracy i w marcu 2012r. ZUS wypłacił jej zasiłek chorobowy należny za luty 2012r. w kwocie 1 103,76 zł. Za miesiąc marzec 2012r. wnioskodawczyni uzyskała także wynagrodzenie za pracę w kwocie

860 zł. Po zsumowaniu wypłaconych jej świadczeń łączny przychód wyniósł

963,76 zł. Dopuszczalna kwota przychodu za marzec 2012r. wynosiła 2 552,30 zł i organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

W ocenie Sądu Okręgowego odwołanie wnioskodawczyni od spornej decyzji ZUS jest zasadne albowiem wypłacona jej renta socjalna nie była świadczeniem nienależnie pobranym podlegającym obowiązkowi zwrotu. Odwołując się do treści przepisu art. 138 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz art. 10 ust. 6 ustawy z dnia 27.06.2003r. o rencie socjalnej, Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że niedopuszczalna jest ich wykładnia literalna prowadząca do stosowania prawa w sposób absurdalny i niezgodny z celem tych uregulowań. Sąd zwrócił uwagę, że skoro zasiłek chorobowy należny był wnioskodawczyni za miesiąc luty 2012r. to należy go traktować jako przychód za ten miesiąc zwłaszcza, że ubezpieczony nie ma wpływu na datę wypłaty przysługującego mu świadczenia. Sąd skonstatował, że w okolicznościach sprawy nie miało miejsca nienależnie pobrane świadczenia a zatem warunek określony w art. 138 ust. 1 ustawy emerytalno -rentowej nie został spełniony. Jako dodatkową podstawę prawną wyroku Sąd Okręgowy powołał art. 47714 § 2 kpc.

Apelację od powyższego wyroku wniósł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 138 ust 1 pkt. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z art. 10 ust. 6 ustawy o rencie socjalnej, z uwagi na zmianę zaskarżonej decyzji z dnia 28.02.2013r. i stwierdzenie, że wnioskodawczyni nie jest zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranej renty socjalnej za marzec 2012r. w kwocie 682,67 zł. Organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania ewentualnie o uchylenie powyższego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Krośnie.

ZUS ponowił argumentację jaka legła u podstaw zaskarżonej decyzji i jaka była eksponowana w treści odpowiedzi na odwołanie, dodatkowo odwołując się do orzecznictwa sądów apelacyjnych i podkreślając, że wnioskodawczyni była pouczona prawidłowo o okolicznościach skutkujących wstrzymaniem wypłaty renty socjalnej.

Na rozprawie apelacyjnej wnioskodawczyni wniosła o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Apelacja organu rentowego jest nieuzasadniona .

Podkreślić wypadnie, że okoliczności faktyczne niniejszej sprawy nie były przedmiotem sporu między stronami i Sąd Okręgowy prawidłowo je przytoczył oraz doszedł do prawidłowego wniosku uwzględniając odwołanie.

W przedmiotowej sprawie istotne znaczenie miało ustalenie , czy w stanie faktycznym ustalonym w sposób prawidłowy przez Sąd I instancji zastosowanie znajduje przepis art. 138 ust 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS zawierający definicję nienależnie pobranego świadczenia. Uznanie bowiem , że świadczenie emerytalne wypłacone przez ZUS K. L. za marzec 2012r. , było świadczeniem nienależnie pobranym, rodziłoby skutek z treści art. 138 ust

w/w ustawy tj. obowiązek zwrotu tego świadczenia.

Należy zauważyć, że dość jednolite orzecznictwo dotyczące zwrotu nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych rozróżnia „świadczenie nienależne” od „ świadczenia nienależnie pobranego” a więc pobranego przez osobę , której przypisać można określone cechy dotyczące stanu jej świadomości co do zasadności pobierania świadczenia, w tym w szczególności działanie w złej wierze, z premedytacją. Przyjęte jest, że takie cechy działania są istotne przy ocenie obowiązku zwrotu przez ubezpieczonego wypłaconych mu nienależnie świadczeń - por. wyr. Sądu Najwyższego z dnia 14.03.2006r. (I UK 161/05 M.P. Pr. 2006/5/230). Podobnie wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24.11.2004r. (I UK 3/04 OSNAP 2005/8/116) wskazując, że dla ustalenia obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, decydujące znaczenie ma świadomość i zamiar ubezpieczonego, który pobrał świadczenie w złej wierze. Wypłacenie świadczenia w sposób , na który nie miała wpływu wina świadczeniobiorcy , nie uzasadnia powstania po stronie osoby ubezpieczonej obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia (por. wyrok TUS z 11.01.1966 r. III TR 1492/65 , OSPiKA 1967 nr 10 poz. 247 , wyr. SN z 28 lipca 1977 , II UR 5/77 , OSNCP 197 8 nr 2 poz. 37 , wyrok SN z 16 lutego 1987 r.

URN 16/87 , PiRS 1988 nr 6 , por. uzasadnienie wyroku SN z 4.09.2007 r. , I UK 90/07 LEX nr 454781 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 10.07.2013r. III AUa 365/13. LEX nr 1339401). Przy czym w orzecznictwie podkreśla się , iż ochrona ubezpieczonego w tym zakresie nie ma miejsca w przypadku świadomego wprowadzenia w błąd organu rentowego lub innego bezprawnego działania ubezpieczonego w celu uzyskania prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego . Świadczenia wypłacone w takiej sytuacji podlegają zwrotowi w trybie przepisów dotyczących ubezpieczeń społecznych (por. wyrok SN z 20 maja 1997 r. , II UKN 128/97 , OSNAPiUS 1998 nr 6 poz. 192).

Powołane wyżej orzecznictwo sądowe pozwala na przyjęcie , że nienależnie pobrane świadczenie w rozumieniu art. 138 ust 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, to świadczenie wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części (świadczenie nienależne , nieprzysługujące) na skutek okoliczności leżących po stronie ubezpieczonego . W konsekwencji zasadnym jest wniosek, że jeżeli wypłata świadczenia nastąpiła z przyczyn niezależnych od ubezpieczonego to niezasadne jest przyjęcie, że doszło do pobrania nienależnego świadczenia

Przekładając powyższe na grunt rozpoznawanej sprawy , należy podkreślić że wnioskodawczyni o ile niewątpliwie była pouczona o zasadach wypłaty i zawieszania renty socjalnej to nie miała świadomości, że nie przysługuje jej świadczenie za marzec 2012r. Nie miała żadnego wpływu na datę wypłaty przez organ rentowy zasiłku chorobowego za luty 2012r. co jak się okazało nastąpiło w marcu, gdy już wróciła do pracy i należało jej się wynagrodzenie za pracę. Niewątpliwie nie działała ona w złej wierze i z premedytacją, a pobierając rentę socjalną nie miała świadomości pobierania świadczenia nienależnego. Wypłata świadczenia nastąpiła więc z przyczyn niezależnych od ubezpieczonej.

Zatem, w ocenie Sądu Apelacyjnego w okolicznościach niniejszej sprawy istniały podstawy faktyczne i prawne do kwalifikacji przez Sąd I instancji wypłaconej wnioskodawczyni za marzec 2012r. renty socjalnej jako świadczenia nie spełniającego definicji świadczenia nienależnie pobranego w rozumieniu art. 138 ust 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS , co z kolei skutkuje brakiem obowiązku zwrotu tego świadczenia po myśli art. 138 ust 1 powołanej ustawy .

Wbrew zarzutowi organu rentowego nie doszło do naruszenia powołanych przepisów i mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny uznał apelację za nieuzasadnioną co zgodnie z treścią art. 385 kpc skutkowało jej oddaleniem.